

PRZEWODNIK METODYCZNY
KRAINA EMOCJI

CZTEROLATEK

Autor
Aneta Jegier

Koordynator projektu
Beata Szurowska

Redakcja merytoryczna
Dorota Jabłońska

Korekta
Magdalena Marczevska

Opracowanie graficzne
Paweł Kowalski, Studio KARANDASZ

Skład i łamanie
Marek Zapala

Wydawca oświadcza, że dołożył wszelkich starań, aby dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich.

Publikacja, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy cudzą własność i prawo.

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wydawnictwo JUKA-91 Sp. z o. o. 2015

Grupa Edukacyjna S.A.
25-561 Kielce, ul. Witosa 76
tel. 41 366 53 66; faks 41 366 55 55
e-mail: mac@mac.pl; <http://www.mac.pl>

Wstęp

Kraina emocji to cykl zajęć opisanych w scenariuszach dla nauczyciela i uzupełnionych kartami pracy dla dziecka. Treści zostały zaplanowane w oparciu o modele rozwoju społeczno-emocjonalnego dziecka w wieku przedszkolnym. Głównym celem zajęć jest wspomaganie rozwoju dzieci w zakresie inteligencji społecznej, moralnej i emocjonalnej. Dzięki zaplanowanym sytuacjom edukacyjnym dzieci nabywają ważne kompetencje i lepiej funkcjonują w świecie społecznym. Najważniejsze działania edukacyjne realizowane w cyklu *Kraina emocji* to:

- rozwijanie empatii i uwrażliwianie na potrzeby innych,
- rozwijanie inteligencji moralnej i kształtowanie umiejętności rozróżniania dobra od zła,
- rozwijanie inteligencji społecznej i związanych z tym kompetencji (np. współpraca w grupie, radzenie sobie w sytuacji konfliktowej, pełnienie ról i odpowiedzialność za powierzone zadanie),
- pomaganie dziecku w budowaniu poczucia własnej wartości,
- wprowadzenie w świat uniwersalnych wartości,
- rozwijanie inteligencji emocjonalnej i związanych z tym kompetencji (np. rozpoznawanie i nazywanie emocji, poznawanie sposobów radzenia sobie z emocjami).

Cele ogólne

- wdrażanie do rozpoznawania i nazywania uczuć.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wie, jak rozpoznawać i nazywać uczucia,
- umie mówić o uczuciach.

Środki dydaktyczne: szarfy w 3 kolorach, płyta muzyczna, lusterka, KE, karta 1, tablica demonstracyjna *Emocje*, płyta muzyczna CD cz. 1 *Polka Tritsch-Tratsch op. 214 J. Strauss*.

Przebieg zajęć**1. Zabawa integracyjna *Poranna iskierka*.**

N. zaprasza dzieci do porannego przywitania się. W tym celu wszyscy ustawiają się w kole i chwytają za ręce. N. wysyła iskierkę, ściskając lekko dłoń dziecka po swojej prawej stronie. Zadaniem dziecka jest przekazać iskierkę dalej, czyli ścisnąć dłoń kolegi ze swojej prawej strony, tak aby iskierka mogła zatoczyć krąg i powrócić do N.

2. Pogadanka *Mój nastrój*.

N. pokazuje dzieciom tablicę demonstracyjną *Emocje* i mówi: *O tym, w jakim jesteśmy nastroju, mówią nam nasze uczucia. Jak na przykład może się czuć ta osoba? A ta? Zadaniem dzieci jest nazywanie uczuć osób przedstawionych na planszy.*

3. Zabawa ruchowa *Kolory*.

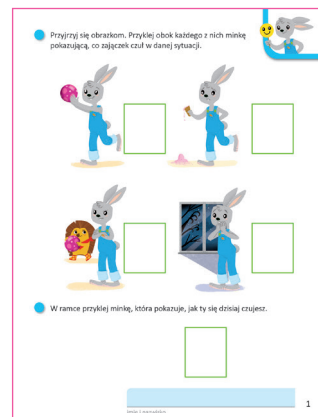
Dzieci otrzymują szarfy w trzech kolorach. Stają w rozsypce. Na muzyczny sygnał (*Polka Tritsch-Tratsch op. 214 J. Strauss*) wszystkie dzieci zaczynają biegać po sali. Gdy muzyka milknie, za ręce łapią się dzieci z tym samym kolorem szarfu.

4. Zabawa *Lusterka*.

Dzieci otrzymują małe lusterka. Chwilę mogą się dowolnie nimi bawić, a następnie N. mówi: *Pokażcie, jak wyglądają wasze buzie, gdy są radosne. Obejrzyjcie się w lusterkach. A jak wyglądają, gdy się złościście? A gdy czegoś się boicie, jakie macie miny? A kiedy jesteście smutni?* Na koniec wszystkie dzieci robią radosne miny i sprawdzają w lusterkach, czy dobrze wykonały zadanie. N. podsumowuje: *Nauczenie się rozpoznawania i nazywania tego, co czujemy, jest ważne. Każde uczucie jest dobre. Są uczucia łatwiejsze, przyjemniejsze, a także takie, które są mniej przyjemne. Jednak wszystkie uczucia są nam potrzebne.*

5. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 1.

N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi, żeby przyjrzały się obrazkom, a następnie przykleiły obok każdego

Kraina emocji, karta 1

z nich minkę pokazującą, co zajęczek czuł w danej sytuacji (radość, smutek, złość, strach). Gdy dzieci skończą przyklejać minki, N. prosi je, aby po kolei podnosiły swoje prace i pokazywały je innym dzieciom. Następnie każde dziecko ma przykleić w ramce na dole strony minkę pokazującą, jak ono się dzisiaj czuje. N. podchodzi do każdego dziecka i chwali wykonanie pracy.

6. Zabawa integracyjna *Oto ja!*

Dzieci stoją w kręgu. Po kolei, rozpoczynając od N. (który trzyma pacynkę zajęczka Kicusia), każde z dzieci mówi swoje imię w następujący sposób:

<i>Ja</i>	tupie jedną nogą
<i>jestem</i>	tupie drugą nogą
<i>Kicus</i>	podskakuje wysoko.

7. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Scenariusz 2.

Temat: Jestem odpowiedzialny

Cele ogólne

- kształtowanie świata wartości dzieci – odpowiedzialność.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozumie potrzebę wypełniania obowiązków i pomagania innym,
- rozumie znaczenie bycia odpowiedzialnym.

Środki dydaktyczne: szarfy w 3 kolorach, płyta muzyczna, koło z papieru dla każdego dziecka, kredki, KE, karta 2, zdjęcia przedstawiające emocje lub tablica demonstracyjna *Emocje*, płyta muzyczna CD cz. 2 *Nad pięknym, modrym Dunajem* J. Strauss.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*

N. rozpoczyna zajęcia z dziećmi, zapraszając je do zajęcia miejsc w kole. Prezentuje i omawia ilustracje lub zdjęcia przedstawiające podstawowe emocje, tj. radość, smutek, złość, lęk, zaskoczenie, a następnie pyta każdego o samopoczucie (można posłużyć się tablicą demonstracyjną *Emocje*). Dzieci mają za zadanie określić swoje samopoczucie słownie i z pomocą ilustracji, a następnie podać jego powody. N. modeluje charakter wypowiedzi, rozpoczynając pierwszy według wzoru: *Ja się dzisiaj czuję bardzo dobrze. Jestem radosna/radosny* (podnosi ilustrację radosnej miny), *ponieważ świeci słońce, a ja lubię, gdy jest ładna pogoda. A jak Ty się czujesz, Basiu?* (pyta dziecko po swojej lewej stronie i podaje mu zestaw obrazków z minami). Po każdej wypowiedzi dziecka N. podsumowuje: *Powiedziałaś, Basiu, że czujesz się dzisiaj dobrze, jesteś radosna, bo też lubisz ładną pogodę. Zapytaj Bartka, jak on się dzisiaj czuje.* Na

zakończenie N. podsumowuje: *Zobaczcie, okazuje się, że nasze emocje, czyli to, co czujemy, może mieć różne przyczyny. Wielu z was powiedziało, że odczuwa radość, ale nie każdy jest radosny z tego samego powodu – jednego cieszy słońce, inną osobą wyjście na basen, a jeszcze inną nowa gra.*

2. Zabawa orientacyjno-porządkowa *Kolorowe koła.*

N. rozdaje dzieciom szarfy w trzech kolorach. Gdy słyhać muzykę (*Nad pięknym, modrym Dunajem* J. Strauss), dzieci poruszają się po sali. Gdy muzyka milknie, zadaniem dzieci jest połączyć się kolorami szarf (powinny powstać trzy koła). Na dźwięk muzyki, dzieci się rozbiegają.

3. Wykonanie ćwiczenia z *KE*, karta 2.

N. rozdaje dzieciom karty pracy, prosi, żeby przyjrzały się, jak Kicus pomaga w przedszkolu, a następnie wskazuje dziecko, które opowiada o obowiązkach załączka.

4. N. pyta dzieci: *Za co w naszej sali przedszkolnej czy ogródku mogliby być odpowiedzialni dyżurni? Co powinno należeć do ich obowiązków?* – wspólnie tworzą listę obowiązków dyżurnego.

5. Zabawa orientacyjna *Strażnik.*

N. wyznacza jedną osobę, która zostanie strażnikiem. Jego zadaniem jest strzeżenie wybranego przez N. przedmiotu, np. pluszowego misia czy książki. W tym celu strażnik siada w środku utworzonego z rówieśników koła, zamyka oczy, a przedmiot kładzie przed sobą. N. wskazuje palcem, bez używania słów, osobę, której zadaniem będzie odebranie strażnikowi przedmiotu. Podczas zabawy nie wolno się odzywać. Strażnik nasłuchuje, trzymając ręce na kolanach. Gdy usłyszy, że ktoś zbliża się do przedmiotu, wskazuje ręką kierunek, z którego nadchodzi osoba. Jeżeli wskaże prawidłowo, wówczas rówieśnik wraca, a na jego miejsce N. wyznacza kolejną osobę.

6. N. zastanawia się wspólnie z dziećmi: *Kim jest dyżurny? Kto może być dyżurnym? Jakie cechy powinien posiadać dyżurny?* N. notuje pomysły dzieci na tablicy lub dużym arkuszu papieru, tworząc listę cech dyżurnego zgodnie z zasadami techniki burzy mózgów. N. nie odrzuca pomysłów dzieci, ale je gromadzi, za każdym razem chwaląc inicjatywę, by następnie wspólnie ocenić, które z podanych przykładów mają największe znaczenie.

7. *Znaczki dyżurnego.*

N. korzysta ze stworzonej wcześniej przez dzieci listy obowiązków dyżurnego, aby przydzielić dzieciom tematykę ich rysunku. Zadaniem dzieci będzie wymyślenie i narysowanie na kartce w kształcie koła znaczka dyżurnego odpowiedzialnego za np. podlewanie kwiatów, sprzątanie kredek, sprzątanie pozostawionych po zabawie maskotek i gier. Projekty dziecięcych znaczków N. zawiesza w galerii prac plastycznych.

8. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Scenariusz 3

Temat: Nastrojowa muzyka

Cele ogólne

- odczuwanie i wyrażanie wpływu muzyki na nastrój,
- kształtowanie wrażliwości na odczucia innych.

Cele operacyjne

Dziecko:

- odczuwa wpływ muzyki na nastrój,
- rozumie, że nie można zbyt głośno słuchać muzyki.

Środki dydaktyczne: kredki, płyta muzyczna, KE, karta 3, płyta muzyczna CD cz. 2 *Rondo russo* z *Koncertu fletowego e-moll* G. S. Mercadante, *Kołysanka op. 49 nr 4* J. Brahms, CD cz. 1 *Wesoła poleczka* J. Pietrzak, CD cz. 2 *Hej tam pod lasem* melodia tradycyjna, CD cz. 2 *Nokturn Es-dur op. 9 nr 2* F. Chopin.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*
2. Dzieci siedzą w kręgu. N. rozmawia z nimi o muzyce, której słuchają w domach. Pyta, jaką muzykę lubią, kiedy jej słuchają. N. zwraca dzieciom uwagę na to, że innym, np. sąsiadom, nasza muzyka nie musi odpowiadać, ktoś może być zmęczony, chory i może potrzebować spokoju. Należy to uwzględnić podczas słuchania muzyki.
3. Dzieci stoją w luźnej rozсыpcie. N. włącza muzykę, a dzieci tańczą. Co jakiś czas N. zmienia muzykę tak, aby dzieci musiały dostosować swoje ruchy do zmiany tempa (*Rondo russo* z *Koncertu fletowego e-moll* G. S. Mercadante, *Kołysanka op. 49 nr 4* J. Brahms).
4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 3.
N. rozdaje dzieciom karty pracy, na których Kicusz pokazuje obraz namalowany przez siebie podczas słuchania muzyki (*Wesoła poleczka* J. Pietrzak). N. wskazuje dziecko, które ma opowiedzieć o tym, co namalował zajęczek. Po wysłuchaniu odpowiedzi prosi, żeby wszyscy posłuchali muzyki i narysowali w ramce obrazek, który im się z tą muzyką kojarzy. Na koniec N. zaprasza dzieci na dywan i każde dziecko po kolei opowiada o swoim rysunku.
5. *Nasz taniec.*
Dzieci uczą się prostego układu tanecznego przygotowanego przez N. (*Hej tam pod lasem* melodia tradycyjna).
6. *Kształty pisane muzyką.*
Dzieci siedzą w kręgu, ale są zwrócone twarzami do pleców kolegów i koleżanek. N. włącza muzykę relaksacyjną (*Nokturn Es-dur op. 9 nr 2* F. Chopin), a dzieci rysują na plecach rówieśników przed sobą różne kształty.

Kraina emocji, karta 3

7. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Scenariusz 4

Temat: Nie wolno tak robić

Cele ogólne

- kształtowanie wrażliwości na czyjąś krzywdę.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wie, że należy reagować, gdy komuś dzieje się krzywda.

Środki dydaktyczne: kredki, nożyczki, klej, długi pasek z kolorami tęczy, pojedyncze paski, każdy w innym kolorze tęczy (dla każdego dziecka jeden), duży karton do planszy *Wesołe latawce*, chusta animacyjna, *KE*, karta 4, płyta muzyczna CD cz.1 *Polka Tritsch-Tratsch* J. Strauss lub CD cz. 2 akompaniament do piosenki *Na wakacje*.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*

2. *Dwa latawce.*

Dzieci siedzą w kręgu, a N. mówi:

Posłuchajcie uważnie. Były sobie dwa latawce. Jeden wesoły i miły, a drugi złośliwy i nieprzyjemny. Ten pierwszy zawsze chciał się bawić, a drugi robił tylko psikusy. Pewnego dnia złośliwy latawiec tak szybko przeleciał obok małej wiewiórki, że straciła równowagę i spadła z gałęzi. Wesoły latawiec dowiedział się, co zrobił jego kolega. Oj, chociaż był miły, bardzo się zdenerwował. Przeleciał z dużą prędkością koło złośliwego latawca, złapał go za długi ogon i zaciągnął do małej wiewiórki. Jeszcze siedziała pod drzewem i płakała. Latawiec, który nigdy nie myślał, że może komuś zrobić krzywdę, teraz bardzo się zawstydził. Przeprosił wiewióreczkę i poprosił, żeby złapała go za ogon, a on dolecia z nią do jej dziupli na drzewie. I tak zrobili. Od tej pory oba latawce bawiły się zgodnie. Oba były wesołe i miłe, a ten który wcześniej był złośliwy, teraz bardzo uważał, żeby jego zabawy nie sprawiły komuś przykrości.

N. pyta dzieci: *Jakie na początku były latawce? Jakie wydarzenie sprawiło, że złośliwy latawiec zrozumiał, że źle postępuje? Kto mu pomógł to zrozumieć? Dlaczego należy reagować, gdy komuś dzieje się krzywda? W jaki sposób wy możecie reagować, gdy widzicie, że komuś dzieje się coś złego?*

3. Zabawa dydaktyczno-ruchowa *Bawimy się kolorami.*

N. umieszcza w widocznym miejscu długi pasek z kolorami tęczy (czerwonym, żółtym, zielonym, niebieskim, fioletowym). Dzieci dzieli na grupy. Każda osoba z grupy otrzymuje jednokolorowy pasek papieru (każda osoba w grupie ma inny kolor paska). Wszyscy poruszają się swobodnie po sali w rytm muzyki (*Polka Tritsch-Tratsch* J. Strauss lub akompaniament do piosenki *Na wakacje*). Gdy muzyka ucichnie, każda grupa układa na dywanie swoją tęczę, zachowując kolejność kolorów.

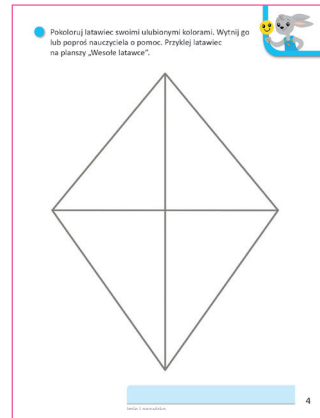
4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 4.

N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi, żeby pokolorowały latawce ulubionymi kolorami. Następnie dzieci wycinają latawce, pomagając tym, które sobie nie radzą. Po wycięciu N. prosi dzieci, aby przykleiły swoje latawce na planszy *Wesołe latawce*.

5. Zabawa chustą animacyjną.

Dzieci nazywają kolory ubrań, jakie mają na sobie, a potem stają wokół chusty, trzymając ją za brzeg. N. podaje nazwę jednego koloru i dzieci, które mają rzecz w tym kolorze, przechodzą pod chustą, zamieniając się miejscami. Na początku zabawy N. sprawdza, czy parzysta liczba dzieci ma wymieniony kolor. Jeśli nie, N. może przypiąć dziecku emblemat w danym kolorze, natomiast jeśli liczba dzieci jest nieparzysta, N. sam może dołączyć do zabawy.

6. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Kraina emocji, karta 4

Scenariusz 5

Temat: Małe i duże smuteczki

Cele ogólne

- wdrażanie do rozumienia uczucia smutku oraz radzenia sobie z nim.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozumie uczucie smutku,
- wie, jak radzić sobie z uczuciem smutku.

Środki dydaktyczne: KE, karta 5, KE, karta 6, długi kolorowy pasek, składający się z kolorów tęczy (żółty, zielony, niebieski, czerwony, fioletowy), paski papieru w jednym kolorze z tęczy, klej, kredki, płyta muzyczna CD cz. 2 *Kujawiacek* J. Pietrzak.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*
2. *Jesienny smuteczek Wojtka.*

N. mówi:

Opowiem wam dziś o pewnym chłopcu, słuchajcie uważnie. Wojtek, jak co rano, wybierał się do przedszkola. Wstał z łóżka i spojrzął przez okno, ale było jeszcze ciemno. Niestety mama wołała już na śniadanie, ale jakoś nie chciało mu się jeść. Droga do przedszkola też okazała się trudna, bo padał deszcz i nawet parasol i kalosze nie ochroniły go przed zmoknięciem. Przyszedł więc do przedszkola w niezbyt miłym nastroju. Zabawy z dziećmi nie cieszyły go tak jak zwykle i na nic nie miał ochoty. I wtedy podeszła do niego pani Ola, jego ulubiona pani w przedszkolu. I zapytała:

– *Coś się stało, Wojtusi? Jak się dzisiaj czujesz?*

I Wojtek opowiedział pani Oli, jak wstał rano i było ciemno, a potem nie zjadł śniadania, bo nie miał apetytu, a jeszcze później zmoczył go deszcz, a teraz też nie jest tak fajnie jak zwykle. Wtedy pani Ola powiedziała:

– *Teraz rozumiem, dopadł cię, Wojtku, jesienny smuteczek.*

Chłopiec zrobił zdziwioną minę, a pani dodała:

– *Kiedy przychodzi jesień, to dni stają się krótsze, rano jest dłużej ciemno, częściej pada deszcz i wiele osób jest smutnych. Przecież wszyscy wolimy, gdy na świecie jest jasno i kolorowo. Wojtek zapytał:*

– *To co z tym można zrobić?*

– *Można samemu postarać się o kolory – od powiedziała pani Ola – na przykład ubierać się kolorowo, na śniadanie zjeść mandarynkę lub napić się pomarańczowego soku, planować sobie wesołe zabawy z kolegami, dużo się ruszać, bo sport to zdrowie, no i warto też do kogoś się przytulić.*

Wojtek uśmiechnął się zadowolony i powiedział:

– *Biegnę pobawić się z chłopakami, a potem na podwórku urządzimy sobie wyścigi.*

– *Świetny pomysł – powiedziała pani Ola.*

N. pyta: *Jakie sposoby na zaradzenie jesiennym smutkom podała Wojtkowi pani Ola? Jak wy radzicie sobie ze smutkiem?*

3. Zabawa dydaktyczno-ruchowa *Bawimy się kolorami*.

N. umieszcza w widocznym miejscu długi kolorowy pasek składający się z kolorów tęczy (żółty, zielony, niebieski, czerwony, fioletowy). Dzieci dzieli na grupy. Każda osoba z grupy otrzymuje jednokolorowy pasek papieru (każda osoba w grupie ma inny kolor paska). Wszyscy poruszają się swobodnie po sali w rytm muzyki (*Kujawiacek* J. Pietrzak). Gdy muzyka ucichnie, każda grupa układa na podłodze tęczy dywanik, zachowując kolejność kolorów.

4. Wykonanie pracy plastycznej *Tęczy dywanik na jesienne smutki*.

Dzieci w grupach przyklejają swoje paski według wzoru na dużej kartce. Następnie N. umieszcza wszystkie prace w wyeksponowanym miejscu.

5. Zabawa ruchowa *Jeż*.

Dzieci stoją w kręgu i powtarzają za N. słowa: *Na podwórku stoi jeż, co on robi, to my też*. N. wskazuje dziecko, które wychodzi na środek i pokazuje innym dzieciom ćwiczenie do powtórzenia. N. wypowiada słowa: *Tego jeża już żegnamy i innego zapraszamy*, a dzieci je powtarzają. N. wskazuje kolejne dziecko.

6. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 5.

N. rozdaje dzieciom karty pracy. Prosi, żeby przyjrzały się obrazkom, opowiedziały, jak czuł się zajączek i co zrobiły dzieci, żeby go rozweselić.

7. Ćwiczenia ortofoniczne *Śmiejemy się*.

Kiedy gra muzyka, dzieci chodzą po sali. Gdy muzyka milknie, N. woła: *ho, ho, ho*, dziewczynki odpowiadają: *hi, hi, hi*, a chłopcy: *he, he, he*. Potem wszyscy: *ha, ha, ha*. Powtarzamy to ćwiczenie kilkukrotnie.

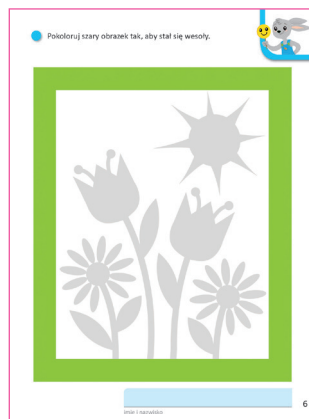
8. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 6.

N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi, żeby pokolorowały szary obrazek tak, aby był wesoły. Po skończonej pracy każde dziecko demonstruje innym swój obrazek i opowiada, jakich zmian dokonało.

9. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobalo mi się najbardziej na zajęciach?*

Kraina emocji, karta 5

Kraina emocji, karta 6

Dodatkowe informacje: Wykorzystując opowiadanie i pogadankę, N. pokazuje dzieciom, że na ludzkie samopoczucie może mieć wpływ wiele wydarzeń, nie tylko tych trudnych, które mają miejsce w ciągu dnia. Czasami nasz humor zależy od pogody, szczególnie w miesiącach jesiennych. Dzięki opowiadaniu podsumowuje z dziećmi, jak można sobie poradzić z takim sezonowym obniżeniem nastroju.

Cele ogólne

- rozwijanie umiejętności oceny postępowania bohaterów bajek.

Cele operacyjne

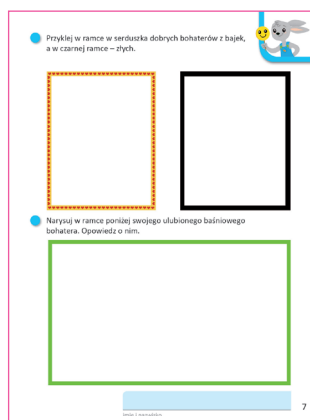
Dziecko:

- rozpoznaje i nazywa postawy dobre i złe, potrafi uzasadnić swoje zdanie,
- wie, że określenie *zły* w odniesieniu do człowieka określa jego nastrój albo postępowanie

Środki dydaktyczne: książki z bajkami, kredki, bębenek, dzwonki, tablica demonstracyjna *W lesie*, płyta muzyczna, KE, karta 7, płyta muzyczna CD cz. 2 akompaniament do piosenki *Wyjątkowy tata*.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czują i dlaczego?*
2. N. wraz z dziećmi ogląda książki z bajkami. Pyta dzieci o to, jakie bajki znają i które bajki najbardziej lubią.
3. Zabawa ruchowa *Olbrzymy i skrzaty*.
N. przygotowuje dwa instrumenty – bębenek i dzwonki. Kiedy gra wolny i głośny rytm na bębnieku, dzieci chodzą jak olbrzymy – ciężko, na całych stopach – gdy słychać dzwonki, poruszają się jak skrzaty – szybko i lekko, na paluszkach.
4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 7.
N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi o opowiedzenie, co dzieci widzą na obrazkach. Następnie prosi o wskazanie, którzy bohaterowie są dobrzy, a którzy źli. Na końcu dzieci przyklejają w ramce w serduszkach dobrych bohaterów, a w czarnej ramce – złych.
5. Zabawa ruchowa *Kogo spotkała w lesie Śnieżka*.
Dzieci swobodnie poruszają się po sali w rytmie spokojnej muzyki (akompaniament do piosenki *Wyjątkowy tata*). Dzieci naśladują ruchy kolejnych zwierząt, które N. pokazuje na tablicy demonstracyjnej.
Dzieci wykonują zadanie z kart pracy. N. prosi, żeby każde narysowało w ramce swojego ulubionego bohatera z baśni. Po skończonej pracy każde dziecko pokazuje swoje dzieło i opowiada o tym, kogo narysowało i dlaczego.
6. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Mówi: *Dzisiaj oceniliśmy postępowanie bohaterów bajek. Mówiliśmy o tym, że czarownica jest zła, a np. Śnieżka dobra. Jeśli mówimy o bohaterze bajki, że jest zły, to myślimy o tym, że źle postępuje. A gdy Jaś stoi i tupie nogami, też powiemy, że jest zły – co to znaczy?* Następnie N. prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Kraina emocji, karta 7

Dodatkowe informacje: Ważne, żeby dzieci same zauważyły różne znaczenia słowa *zły*. Czasem rodzice mówią o dzieciach: *Ale jesteś zła* w znaczeniu – zdenerwowana, a dziecko może źle to zrozumieć. W celu należytego kształtowania się samooceny dzieci zależy nam na tym, aby dzieci rozumiały różnice w interpretacji wyrażenia *jestes zły*.

Scenariusz 7

Temat: Prezenty nie tylko od święta

Cele ogólne

- nabywanie świadomości własnego wpływu na atmosferę w domu.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wie, że ma wpływ na nastrój panujący w domu,
- rozumie potrzebę wypełniania obowiązków domowych i pomagania bliskim.

Środki dydaktyczne: plastelina, szarfy niebieskie i czerwone, KE, karta 8.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*

2. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 8.

N. rozdaje dzieciom karty pracy. Prosi, aby dzieci przyjrzały się obrazkom, a następnie opowiedziały o codziennych obowiązkach mamy i taty (mama jest ekspedientką, tata pracuje w piekarni). Gdy dzieci się wypowiedzą, N. prosi, żeby zastanowiły się, jak mogą pomóc rodzicom, chętne dzieci opowiadają o swoich pomysłach.

3. Pogadanka.

Warto sprawiać bliskim niespodzianki, np. sprzątając czy robiąc laurkę, po to, by okazać im, że ich kochamy. Nasze zachowanie także ma wpływ na nastrój domowników. Jeśli kulturalnie się zachowujemy, staramy się pomagać, idziemy grzecznie spać albo ładnie się bawimy, wtedy rodzicom jest miło. Warto też zawsze pamiętać o używaniu magicznych słów, nie tylko: „proszę”, „przepraszam”, „dziękuję”, ale i np. „dobrze, że jesteś”, „kocham cię”.

4. Zabawa ruchowa *Ojciec Wirgiliusz*¹.

Naśladowanie codziennych czynności znanych dzieciom.

Ojciec Wirgiliusz uczył dzieci swoje,

A miał ich wszystkich sto dwadzieścia troje.

Hejże, dzieci, hejże ha!

Róbcie wszystko to, co ja.

Wybrana osoba z grupy pokazuje jakąś czynność, a pozostałe dzieci ją naśladowują.

Kraina emocji, karta 8

¹ Opracowanie M. Bogdanowicz, *W co się bawić z dziećmi? Piosenki i zabawy wspomagające rozwój dziecka*, Wyd. Harmonia, Gdańsk 2004, s. 115.

5. Kwiatki z plasteliny.

Wykonanie niespodzianki dla mamy i taty. Dzieci robią kolorowe kulki. Następnie rozgniatają je na kartce, tworząc kwiatki, a potem dorysowują zielone łodyżki. Na koniec dzieci demonstrują swoje prace kolegom i odkładają na wskazane przez N. miejsce, aby wręczyć rodzicom.

6. Zabawa ruchowa *Rodzinne wyścigi*.

N. dzieli dzieci na dwie rodziny – niebieskich i czerwonych (jedna otrzymuje szarfy niebieskie, a druga czerwone). Rodziny siadają w siadzie skrzyżnym naprzeciwko siebie po dwóch stronach sali. Na gwizdek obie rodziny, kicając jak króliki, mają dostać się na drugą stronę sali i usiąść w siadzie skrzyżnym. Ta rodzina, która poprawnie i szybciej wykona zadanie, wygrywa.

7. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Scenariusz 8

Temat: Poczucie szczęścia

Cele ogólne

- rozwijanie umiejętności cieszenia się życiem.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozumie, że warto cieszyć się każdą chwilą.

Środki dydaktyczne: magnetofon lub inny sprzęt nagrywający, kredki, płyta muzyczna, kolorowe chusty dla wszystkich dzieci, KE, karta 9, płyta muzyczna CD cz. 2 *Rondo Russo G.S. Mercadante*, płyta muzyczna CD cz. 1 *Florentinen Marsch J. Fucik*.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*

2. *Śmiech to zdrowie.*

N. pyta dzieci: *Kto lubi się śmiać? A jak to robicie?* N. nagrywa śmiech dzieci, a następnie odtwarza nagranie. Potem pyta dzieci: *Czy śmiech jest zaraźliwy? Czy to dobre, czy złe?*

3. *Pokazujemy szczęście.*

Dzieci stają w rozsympce. Na dźwięki muzyki (*Rondo Russo G.S. Mercadante*) dzieci pokazują całym ciałem, że są szczęśliwe. N. zaznacza, że mówi tylko ciało, a dzieci nie wydają głosu.

Kraina emocji, karta 9

4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 9.
N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi, żeby dokończyły kolorowanie obrazka według wzoru. Po sprawdzeniu wykonania prac przez dzieci N. wskazuje dziecko, które opowiada, co dzieje się na obrazku i co czują Kicusz i Tola.
5. *Taniec szczęścia.*
N. rozdaje dzieciom kolorowe chusty. Przy skocznej muzyce (*Florentinen Marsch* J. Fucik) dzieci wykonują swobodny taniec z chustą, przedstawiając, jak bardzo są szczęśliwe.
6. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 9.
Dzieci wracają do stolików z kartami pracy. N. prosi, żeby przykleiły w ramce na ilustracji odpowiedni znaczek z buźką. Następnie prosi, żeby dzieci przypomniały sobie sytuacje, kiedy były szczęśliwe, a chętne dzieci o nich opowiadają.
7. *Tańczące nosy.*
N. mówi: *Stańcie w sali w miejscu, które się wam najbardziej podoba. Za chwilę włączę muzykę, a wy będziecie poruszać w jej rytm taką część ciała, którą pokażę wam na sobie. Wszystkie pozostałe części waszego ciała powinny pozostać tak nieruchome, jak to tylko jest możliwe.*
8. Zabawa rozwijająca wyobraźnię *Szczęście–nieszczęście.*
N. zaczyna opowiadanie historii. Wskazana osoba próbuje wymyślić jej nieszczęśliwe, a następna – szczęśliwe zakończenie. Historie, które zaczyna N.:
  - *Kasia wybrała się na zakupy do sklepu spożywczego...*
  - *Bartek jechał w parku na rowerze...*
  - *Janek wyszedł na spacer z psem...*
  - *Basia zobaczyła pod choinką prezent...*
  - *Mama Krysi upiekła ciasto...*
9. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Scenariusz 9

Temat: Jestem odpowiedzialny i zachowuję się bezpiecznie

Cele ogólne

- kształtowanie świadomości, że każdy wybór ma swoje konsekwencje.

Cele operacyjne

Dziecko:

- zdaje sobie sprawę z możliwych konsekwencji swoich zachowań,
- wie, że należy być odpowiedzialnym i nie podejmować ryzykownych zachowań.

Środki dydaktyczne: pacynka zajączka Kicusia, czerwone i zielone gumowe koło, chusta animacyjna, płyta muzyczna, plansza z numerem alarmowym 112, KE, karta 10, płyta muzyczna CD cz. 2 *Hej tam pod lasem*, melodia tradycyjna.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*

2. *Ryzykowne zachowania.*

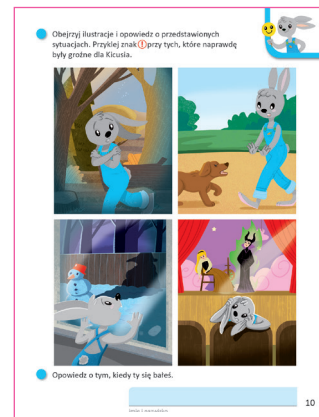
N. prosi, aby dzieci zastanowiły się, jak należy zachowywać się w lesie i jakie zachowania mogłyby stanowić dla nich zagrożenie. Następnie dziecko, któremu N. wręczy pacynkę, wymienia jedno ryzykowne zachowanie. Potem przekazuje pacynkę następnemu dziecku. N. co jakiś czas zmienia miejsce, o którym mają mówić dzieci, np. teraz zastanówmy się nad właściwym zachowaniem nad wodą.

3. Zabawa orientacyjno-porządkowa *Czerwone–zielone.*

N. ma do dyspozycji dwa gumowe koła w kolorach czerwonym i zielonym. Dzieci dobierają się w pary – jedna osoba z pary staje za drugą i opiera swoje dłonie na jej barkach. Stojąc przed dziećmi, N. przekazuje instrukcję zabawy: *Każda para to jeden samochód, który porusza się po ulicy. Przepisy ruchu drogowego mówią, że samochód może jechać, gdy na sygnalizatorze pali się światło w kolorze zielonym* (N. może również poczekać na odpowiedź dzieci), *gdy jednak zapali się światło czerwone, samochód musi się zatrzymać. Ja będę sygnalizatorem pokazującym światła, a wy – uważnymi kierowcami. Gdy będę trzymać w górze zielony krążek, możecie jechać, ale musicie być bardzo spostrzegawczy, bo kolor w każdej chwili może się zmienić na czerwony. Czy wszystko jasne? Uwaga... start.*

4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 10.

N. prosi o przyjrzenie się obrazkom. Wskazując dziecko, które opowiada o sytuacjach przedstawionych na obrazkach. Następnie prosi wszystkich, żeby przykleili wykrzyknik na obrazkach, na których zajączkowi naprawdę coś zagrażało. Po skończonej pracy N. podchodzi do każdego dziecka i sprawdza poprawność wykonanej pracy.

Kraina emocji, karta 10

5. Zabawa ruchowa z chustą animacyjną do muzyki (*Hej tam pod lasem* melodia tradycyjna) *Tańcząca chusta*.
W części wolnej utworu dzieci spokojnie poruszają chustą. Powolnymi ruchami obu rąk równocześnie falują w górę i w dół. Podczas części szybkiej poruszają chustą poprzez energiczne naprzemienne ruchy.
6. Dzieci siedzą w kręgu. N., wręczając pacynkę dziecku, prosi: *Opowiedz o tym, kiedy się bałeś, bo miałeś wrażenie, że jest niebezpiecznie*. Jeśli nie wynika to z wypowiedzi dziecka, dopytuje: *Jak mogłeś uniknąć niebezpieczeństwa?*
7. N. pokazuje dzieciom planszę z numerem alarmowym 112 i pyta, czy wiedzą, co to za numer. Każde z dzieci powtarza ten numer.
8. N. zaprasza dzieci, by usiadły w kole na środku sali. Prosi, by każde z nich wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Informacje dodatkowe: W przedszkolu dość często kwestie bezpieczeństwa są poruszane w związku z zasadami, których nie wolno łamać, bo zagraża to zdrowiu i życiu. Zapraszamy policjantów, którzy dodatkowo akcentują treści swoim autorytetem. Zajęcia te są bardzo potrzebne, warto je jednak wzbogacić o rozmowę o wartości, którą jest odpowiedzialność za swoje zachowanie, a w konsekwencji – za bezpieczeństwo swoje i innych.

Scenariusz 10

Temat: Zabawy z babcią i dziadkiem

Cele ogólne

- budzenie szacunku do osób ze starszego pokolenia.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wie, że należy szanować starszych,
- wie, jak okazać dziadkom swoje uczucia do nich.

Środki dydaktyczne: kredki, bębnek, KE, karta 11.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*
2. *Opowieści rodzinne*.
Swobodne wypowiedzi dzieci na temat spędzania wolnego czasu razem z babcią i dziadkiem. N. zwraca uwagę na należyty szacunek wobec osób starszych, okazywanie uczuć dziadkom.
3. Praca plastyczna *Nasz czas razem z babcią i dziadkiem*.
Dzieci siedzą przy stolikach. N. lub dyżurny rozdaje dzieciom kartki A4 i kredki. Zadaniem dzieci jest narysowanie, jak najbardziej lubią spędzać czas razem z babcią i dziadkiem. Dzieci omawiają swoje prace w grupie. Wystawa prac.

4. Zabawa ruchowa *Rodzinka*.

N. dzieli dzieci na trzy grupy: dzieci, rodzice, dziadkowie. Każda grupa ma swoje miejsce w sali. N. akompaniuje na bębenku. Zadaniem dzieci jest zareagowanie ruchem na tempo:

- szybkie – dzieci biegają po sali,
- średnie – rodzice chodzą po sali,
- wolne – dziadkowie poruszają się powoli.

Kiedy następuje zmiana tempa, grupa, która się poruszała, wraca na swoje miejsce.

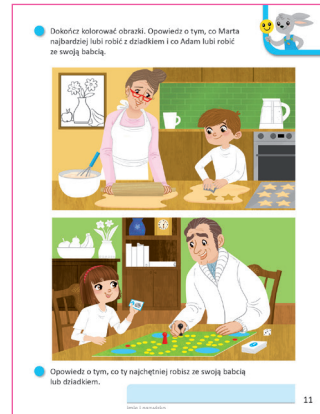
5. Wykonanie ćwiczenia z *KE*, karta 11.

N. prosi, żeby dzieci dokończyły kolorować obrazki. Następnie dzieci opowiadają o tym, co Marta najbardziej lubi robić z dziadkiem i co Adam lubi robić z babcią.

6. Zabawa orientacyjno-porządkowa *Zbiórka na trzy*.

Dzieci biegają swobodnie po całej sali. Gdy N. zaczyna odliczanie do trzech, dzieci stają przed nim w szeregu. Podczas gdy dzieci biegają po sali, N. zmienia miejsce zbiórki. Zabawa polega na tym, aby zanim N. wypowie *trzy*, wszystkie dzieci stanęły przed nim w szeregu.

7. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Kraina emocji, karta 11

Scenariusz 11

Temat: Jak okazać, że kogoś lubię?

Cele ogólne

- wdrażanie do kulturalnego zachowania się.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wie, jak okazywać innym przyjaźń i miłość,
- rozumie, że nie każda osoba tak samo okazuje uczucia.

Środki dydaktyczne: KE, karta 12, kredki.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*

2. Pogadanka *Pozdrawianie*.

Jej treścią są sposoby pozdrawiania różnych osób. N. prosi, aby dzieci usiadły w półokręgu. Mówi: *Teraz zademonstruję wam, jak należy się witać*. Zaprasza na środek kogoś dorosłego i mówi: *Najpierw uśmiecham się, bo miło mi tę osobę widzieć, następnie mówię: „Dzień dobry”, patrząc na tę osobę. Każdy z was teraz pokaże, jak się wita. To jest mama twojej koleżanki z podwórka. Zademonstruj, jak należy się przywitać. To jest twoja koleżanka z przedszkola (zamiast Dzień dobry, mówimy Cześć)*. N. zaprasza po kolei dzieci i każde demonstruje właściwe przywitanie. Następnie dzieci powtarzają, jak wygląda przywitanie.

3. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 12.

N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi, żeby dzieci narysowały w serduszku wszystkie osoby, które kochają i lubią. Następnie każdy ozdabia ramkę serduszka kolorowymi kwiatami i motylami.

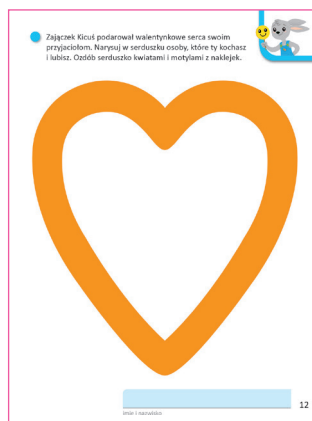
4. Zabawa ruchowa integrująca *Ludzie do ludzi*.

Dzieci dobierają się parami, wykonują polecenia N., np. *Ręka do kolan, Ucho do brzucha* itp. Na hasło: *Ludzie do ludzi*, szukają dla siebie nowej pary.

5. *Sposoby okazywania, że kogoś lubię*.

N. pyta dzieci: *Jak okazujemy, że kogoś lubimy?* Dzieci wymieniają różne sposoby: uśmiechy, uściski, zaproszenie do zabawy. N. pyta: *Czy każdej osobie możemy w taki sam sposób okazać, że ją lubimy? Dlaczego?* Jeśli dzieci mają problem z odpowiedzią, N. podaje przykłady, a dzieci mają powiedzieć, czy tak można się zachować, np.:

- *Lubię panią w sklepie, więc kiedy przychodzę do sklepu, podbiegam i daję pani buziaka.*
- *Lubię mojego dziadka, więc gdy przychodzi, mocno się do niego przytulam.*
- *Lubię pana policjanta, który był u nas w przedszkolu. Jak spotkam go na ulicy, to rzucę mu się na szyję.*

Kraina emocji, karta 12

- *Lubię panią w przedszkolu, więc się do niej przytulam.*
  - *Lubię kolegę z podwórka, więc jak go spotykam na placu zabaw, to zawsze się z nim bawię.*
  - *Lubię koleżankę z bloku, więc jak idziemy na spacer, to idę z nią za rękę.*
6. Zabawa orientacyjna *Parzyłapki*.
Dzieci ustawiają się w dwuszeregu naprzeciw siebie. Dzieci z jednego szeregu wyciągają dłonie przed siebie na wysokość pasa, ręce mają zgięte w łokciach i trzymają je dłońmi do góry. Drugi szereg kładzie na nich swoje ręce, dotykając lekko dłoni osób współwiczających. Pierwsi starają się uderzyć oburącz od góry w ręce drugich, którzy próbują uniknąć uderzenia, szybkim ruchem cofając dłonie.
7. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Scenariusz 12

Temat: Moja wesoła planeta

Cele ogólne

- doskonalenie umiejętności prezentowania własnego zdania.

Cele operacyjne

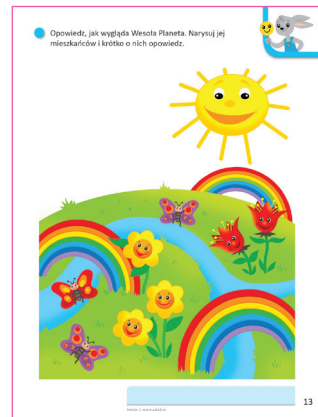
Dziecko:

- potrafi wypowiedzieć się na forum grupy.

Środki dydaktyczne: chusta animacyjna, pacynka zajęczka Kicusia, globus, duży miś, kredki, duży arkusz papieru, plastelina, KE, karta 13.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*
2. N. przynosi na zajęcia globus. Pyta dzieci: *Jak myślicie, co przyniosłam? Z czym się wam kojarzy globus? Co widzicie na globusie? Dlaczego są na nim różne kolory? Co oznaczają te kolory?*
3. Zabawa integracyjna z chustą animacyjną *Karuzela dla misia*.
Duży miś leży na środku chusty. Dzieci bujają chustą w poziomie, tworząc z niej hamak, tak aby zabawka nie spadła.
4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 13.
N. rozdaje dzieciom karty pracy. Prosi dzieci, aby opowiedziały, jak wygląda wesoła planeta. Następnie zadaniem dzieci jest narysowanie jej mieszkańców. Po skończonej pracy dzieci opowiadają o mieszkańcach wesołej planety zgodnie z regułami prezentacji. Każde wystąpienie jest nagradzane brawami.

Kraina emocji, karta 13

5. Zabawa ruchowa *Tulipany*.
Dzieci wcielają się w tulipany, które rosną. Dzieci zaczynają od klęku. Unoszą się, aż staną na palcach z rękoma podniesionymi do góry – ku niebu.
6. Dzieci siedzą w kręgu. N. trzyma pacynkę i mówi: *Chcę, żeby na mojej planecie zawsze można było jeździć na nartach*. Podaje pacynkę następnej osobie, która mówi: *Chcę, żeby na mojej planecie zawsze...* Wszystkie dzieci mają możliwość wypowiedzi.
7. Praca plastyczna *Idealny świat*.
Wszystkie dzieci pracują przy jednym dużym stole. Na jednym brystolu mają narysować *Idealny świat*, w którym byłoby tylko dobro, gdzie każdy by się cieszył, a dzieci nie musiałyby płakać. Po wykonaniu pracy kredkami, N. rozdaje dzieciom plastelinę i poleca ozdobienie nią pracy, np. przez wyklejenie wody, nieba itp.
8. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Scenariusz 13

Temat: Jestem coraz bardziej samodzielny

Cele ogólne

- zachęcanie do samodzielności,
- budowanie poczucia własnej wartości (rozumienie związku pomiędzy zachowaniem a poczuciem dumy).

Cele operacyjne

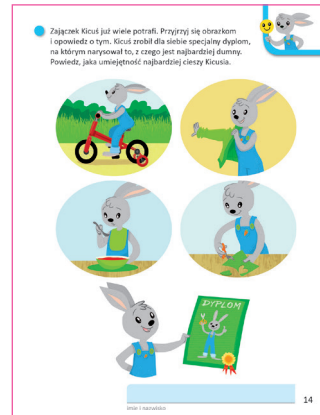
Dziecko:

- podejmuje próby samodzielnych działań,
- wie, że bycie samodzielnym sprawia, że czujemy się dumni.

Środki dydaktyczne: kredki, nożyczki, chusta animacyjna, KE, karta 14, KE, karta 15.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*
2. Pogadanka *Samodzielność*.
N. pyta dzieci: *Kto z was wie, co to znaczy być samodzielnym? Jakie rzeczy umie robić osoba samodzielna? Czy wy jesteście samodzielni? Co czujemy, gdy zrobimy coś samodzielnie? Kiedy jeszcze możemy poczuć się dumni z siebie?*
3. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 14.
N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi, żeby przyjrzały się obrazkom i opowiedziały, co potrafi zajączek Kicus. Gdy dzieci już się wypowiedzą, N. prosi, żeby powiedziały, która z umiejętności najbardziej ucieszyła Kicusia.
4. Zabawa ruchowa *Supel*.
Dzieci tworzą wężyk, trzymając się za ręce. Poruszają się po sali, przechodząc między sobą tak, żeby powstał supel. Następnie dzieci rozwiązują go, wracając tą samą drogą, ale z utrudnieniem – dzieciom nie wolno puścić rąk.
5. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 15.
N. rozdaje dzieciom karty pracy, prosi, żeby pomyślały o tym, co potrafią już zrobić i z czego są dumne, a następnie narysowały to na dyplomach. Po skończonej pracy N. prosi o zademonstrowanie dyplomów. Następnie dzieci wycinają dyplomy i zabierają do domu.

Kraina emocji, karta 14

Kraina emocji, karta 15

- Zabawa z chustą animacyjną *Przebieganie pod chustą*. Dzieci stoją, trzymając chustę. N. wymienia osoby, które mają zamienić się miejscami, np. dzieci, które mają spódnice, dzieci, które mają coś żółtego itp.
- N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Scenariusz 14

Temat: Pracowity jak pszczołka

Cele ogólne

- edukacja do wartości – pracowitość.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wie, że bycie pracowitym to wartość,
- wie, w jaki sposób można wykazać się pracowitością.

Środki dydaktyczne: książka przyrodnicza z ilustracjami dotyczącymi życia pszczoł, tamburyn, bęben, kilka hula-hoop, tarka (guiro), przygotowane przez N. tekturowe ule, plastelina, KE, karta 16.

Przebieg zajęć

- Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*
- Dzieci razem z N. oglądają książkę przyrodniczą o życiu pszczoł. N. opowiada im, jak wygląda życie w pszczelej rodzinie i jak powstaje miód. N. przystępuje do rozmowy z dziećmi na temat wartości, jaką jest pracowitość. Wspólnie z dziećmi zastanawia się: *Co to znaczy być pracowitym? W jaki sposób wy możecie wykazywać się pracowitością?*
- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Pszczoły do uli*. N. rozkłada na sali kilka obręczy (lub hula-hoop). Gdy uderza w tamburyn, dzieci zamieniają się w pszczoły, które bzyząc, latają pomiędzy obręczami. Uderzenia w bęben oznaczają, że zbliża się niedźwiedź, więc pszczoły natychmiast muszą wskoczyć do wybranego przed siebie ula. Uwaga – żadna pszczoła nie może wypaść z ula. Aby uatrakcyjnić zabawę, N. może użyć dużych hula-hoop, których początkowo będzie wiele, ale ich liczba w trakcie zabawy będzie stopniowo malała, co zmusi dzieci do ciasniejszego gromadzenia się w ulach.
- Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 16. N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi, żeby rozwiązały zagadki, żeby dowiedzieć się, kim chciałyby zostać dzieci na obrazkach, gdy dorosną. Dzieci łączą zagadki z ilustracjami rozwiązań.

Kraina emocji, karta 16

5. Zabawa muzyczna *Po dźwięku do ula*.
Dzieci siedzą na dywanie w kole razem z N. Jedno z nich staje na środku z zamkniętymi oczami. Dziecko wybrane przez N. otrzymuje instrument tarkę (guiro) i z jej pomocą naśladuje bzyczenie pszczoły. Mając zamknięte oczy, dziecko ze środka koła stara się podążać w kierunku, z którego dochodzi dźwięk.
6. Dzieci siadają na dywaniku i mają przed sobą karty pracy. N. prosi dzieci, żeby opowiedziały, jakie obowiązki mają osoby wykonujące zawody przedstawione na obrazkach. Gdy dzieci wypowiedzą się na temat obowiązków, N. pyta: *Czy bycie pracowitym jest czymś dobrym. Czy warto być pracowitym? Dlaczego?*
7. Praca plastyczna *Pszczoły w ulu*.
N. na każdym ze stolików dziecięcych układa narysowany i wycięty przez siebie ul. Zadaniem dzieci jest ulepienie z plasteliny pszczół i ułożenie ich na ulu. N. pomaga dzieciom mniej sprawnym manualnie w nadaniu kształtu plastelinie. Wykonane prace N. umieszcza w galerii tak, aby mogli je podziwiać rodzice. Na każdym ulu zapisuje imiona dzieci, które wykonały pracę.
8. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Cele ogólne

- wdrażanie do wyrażania złości w sposób akceptowany społecznie.

Cele operacyjne

Dziecko:

- zna sposoby wyrażania złości w sposób akceptowany społecznie.

Środki dydaktyczne: lusterka, płyta muzyczna, czasopisma, karton A2, nożyczki, klej, KE, karta 17, płyta muzyczna CD cz. 2 *Rondo Russo G.S. Mercadante*.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*
2. Pogadanka. Dzieci siedzą w kręgu. N. pyta: *W jakich sytuacjach odczuwacie złość? Co się wtedy z wami dzieje? Jak się zachowujecie?* Każde dziecko powinno mieć możliwość wypowiedzenia się.
3. *Jak wygląda złość?*
Dzieci biorą lusterka i siadają na podłodze. N. mówi: *Zróbcie taką minę, jaką macie wtedy gdy się złościcie. Jak wyglądacie? A może tak naprawdę to, gdybyście się zobaczyli w lustrze wtedy, gdy się złościcie, to raczej rozmieszyłyby was taka mina. Ona trochę przypomina rozżłoszczonego koguta... Z czym się kojarzy taka mina?*
4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 17.
N. prosi dzieci, żeby dzieci zaznaczyły na ilustracji elementy pokazane poniżej. Gdy dzieci wykonają zadanie, wskazuje dziecko i prosi, żeby opowiedziało o sytuacji przedstawionej na obrazku i o tym, co czuł Kiciuś. Następnie każdy przykleja pod ilustracją minkę pokazującą omawiane uczucie.
5. *Taniec z przyjacielem.*
Dzieci dobierają się w pary. N. włącza muzykę (*Rondo Russo G.S. Mercadante*), a dzieci wykonują swobodny taniec. Kiedy dzieci odpoczywają, N. pyta: *Jak sądzicie, czy muzyka pomogłaby wam, gdybyście wpadli w złość? Jaka powinna być to muzyka – spokojna, wesoła, głośna, poważna?*
6. Praca plastyczna *Obraz emocji.*
Ze znalezionych w różnych czasopismach i gazetach zdjęć oraz obrazków dzieci tworzą na dużym kartonie grupowy obraz emocji. Wyjaśniają swoje kryteria wyboru. N. podpisuje poszczególne zdjęcia nazwami emocji, których użyły dzieci.
7. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Kraina emocji, karta 17

Cele ogólne

- wdrażanie do okazywania swoich uczuć – radość.

Cele operacyjne

Dziecko:

- potrafi okazywać radość.

Środki dydaktyczne: nożyczki, kredki, farby, klej, płyta muzyczna, zielona bibuła, duża plansza *Wesoły pociąg* przygotowana przez N., tamburyn, KE, karta 18.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czują i dlaczego?*

2. Opowieść ruchowa *Wesoły pociąg*².

N. wprowadza dzieci w klimat zabawy, opowiadając historię:

Pewnego słonecznego poranka, gdy cała okolica budziła się do życia, zdarzyło się coś nieprawdopodobnego. Z pobliskiego lasu wyskoczyły zajączki. Były w świetnym humorze i bardzo chciały się bawić. Pomyślały, że wybiorą się w podróż pociągiem. Wiedziały, że za chwilę na pobliskiej stacji zatrzyma się kolorowy pociąg. Pobiegły na stację i udało im się na niego zdążyć. Rzeczywiście przyjechał. Wszystkie zajączki wskoczyły na miejsca i tak zaczęła się podróż wesołym pociągiem...

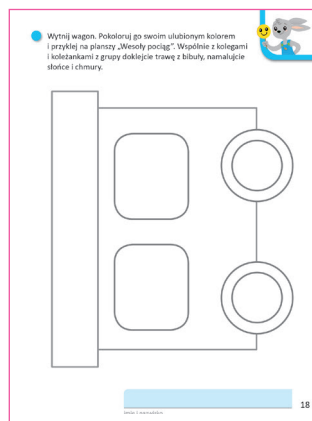
Dzieci wraz z N. siadają na krzeselkach na obwodzie koła. Wykonują kolejno pokazywane przez N. proste ruchy (N. prezentuje ruchy – dzieci je naśladują):

- Gramy na trąbce: *tu, tu, tu,*
- Wołamy: *ho, ho* (ręce jedna za drugą tworzą rulon)
- Gramy na skrzypcach: *ija, ija,*
- Wołamy: *hejże ha*
- Udajemy jazdę na koniu,
- Śmiejemy się: *cha, cha, cha,*
- Śmiejemy się: *ho, ho, ho,*
- Śmiejemy się: *hi, hi, hi,*

N. woła: *Dojechaliśmy! Wszystkie zajączki skacząc, biegną do lasu.*

3. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 18.

N. rozdaje dzieciom karty pracy i prosi, żeby każdy wyciął wagon i pokolorował go na ulubiony kolor. Następnie dzieci przyklejają wagony na planszę *Wesoły pociąg*

Kraina emocji, karta 18

² Zabawa zaczerpnięta z warsztatów Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów i Animatorów KLANZA „Aktywność muzyczno-ruchowa – na podstawie metody aktywnego słuchania muzyki według Batii Strauss”.

4. Zabawa ruchowa *Słuchaj i wykonuj*.

N. wygrywa rytm na tamburynie, dzieci swobodnie poruszają się w pobliżu N. i postępują zgodnie z jego poleceniami:

	Dzieci:
<i>stop!</i>	stają w pozycji na baczność
<i>hop!</i>	podskakują w górę
<i>bęc!</i>	kucają
<i>pary!</i>	dobierają się w pary
<i>koło!</i>	tworzą szybko koło, chwytając się za ręce.

5. N. zaprasza dzieci do namalowania słońca i chmur na planszy z *Wesołym pociągkiem* i ozdobienia jej trawą z bibuły.

6. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Scenariusz 17

Temat: Mój przyjaciel

Cele ogólne

- kształtowanie pożądanych cech charakteru u dzieci – przyjaźń.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wie, czym jest przyjaźń, potrafi wymienić cechy dobrego przyjaciela oraz opowiedzieć o swoim ulubionym przyjacielu lub koleźce.

Środki dydaktyczne: kłębek wełny, kartki A4, kredki, KE, karta 19.

Przebieg zajęć

- Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*
- Cechy dobrego przyjaciela.*
N. wspólnie z dziećmi zastanawia się: *Kim jest przyjaciel? Jakie cechy powinien posiadać dobry przyjaciel?*
N. zachęca dzieci do opowiedzenia o swoim najlepszym przyjacielu.
- Koleżeńska pomoc.*
Dzieci dobierają się w pary. Bez użycia słów jedno z dzieci w parze pokazuje różne emocje, np. strach, złość, smutek, a druga osoba próbuje je pocieszyć, rozweselić, uspokoić.
- Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 19.
N. rozdaje dzieciom karty pracy, prosi, żeby przyjrzały się obrazkom i powiedziały, czy Tola i Kicus się lubią. Pyta dzieci, które odpowiedziały twierdząco, dlaczego tak uważają. Następnie dzieci opowiadają o tym, co najchętniej robią ze swoimi przyjaciółmi z przedszkola.
- Pajęczyna przyjaźni.*
Dzieci siedzą w kole w siadzie skrzyżnym. N., trzymając kłębek wełny, rozpoczyna zabawę: chwytając koniec wełny, wypowiada głośno swoje imię i toczy kłębek do wybranego dziecka. Następnie dzieci kolejno łąpią kłębek, wypowiadają imię, chwytają za nitkę i toczą kłębek dalej. W ten sposób z wełny tworzy się pajęczyna. Na koniec zabawy można rozplątywać pajęczynę, zwijając wełnę w odwrotnym kierunku.
- Wykonanie pracy plastycznej *Mój ulubiony kolega.*
Zadaniem dzieci jest narysowanie swojego ulubionego kolegi lub koleżanki. Po zakończeniu pracy dzieci opowiadają o osobie, którą narysowały.
- N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Kraina emocji, karta 19

Cele ogólne

- rozwijanie więzi emocjonalnych z rodziną.

Cele operacyjne

Dziecko:

- troszczy się o bliską mu osobę, stara się sprawić jej przyjemność.

Środki dydaktyczne: nożyczki, klej, balon dla każdego dziecka, flamastry, małe plastikowe buteleczki po jogurcie dla każdego dziecka, plastelina, KE, karta 20.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*

2. Zabawa refleksyjna *Balony z prezentami*.

Dzieci siedzą w kręgu. N. rozpoczyna rozmowę, wyjaśniając, że zbliża się święto mam. W związku z tym warto się zastanowić, jak sprawić im radość. Prosi, aby każde dziecko po kolei powiedziało, jak ono mogłoby spełnić marzenie mamy lub sprawić jej radość. Kiedy już wszystkie dzieci zaprezentują swoje pomysły, N. lub dyżurny wręcza każdemu dziecku balon. Zadaniem dzieci jest nadmuchiwanie balonu (N. i pomoc N. pomagają dzieciom). Kiedy balony są już nadmuchane i zawiązane, dzieci na swoich balonach malują flamastrami to, co sprawiłoby radość ich bliskim. (N. zwraca uwagę, żeby nie naciskały mocno flamastrem, bo balon można łatwo przekłuć).

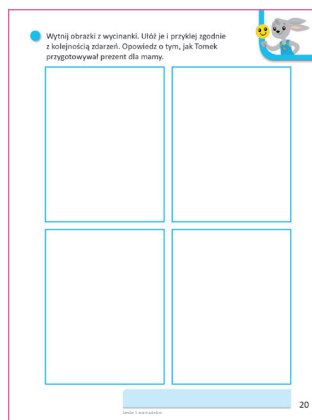
3. Zabawa orientacyjna *Kwiaty*.

Każde z dzieci jest kwiatem rosnącym na łące. Na hasło: *pączek*, dzieci kucają i zakrywają rękami głowę. Na hasło: *rośnij*, powoli wstają i podnoszą na przemian raz lewą, raz prawą rękę, rozchylając palce dłoni. Na hasło: *bukiet kwiatów*, dzieci stają bardzo blisko siebie, wyciągając ręce wysoko w górę.

4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 20.

N. rozdaje dzieciom karty pracy, prosi, żeby wycięły, ułożyły i przykleiły na kartach obrazki zgodnie z kolejnością zdarzeń. Następnie N. wskazuje dziecko, które opowiada, jak Tomek przygotowywał prezent dla mamy.

5. Ćwiczenia artykulacyjne i oddechowe *Misiowe historie*. N. opowiada, a dzieci uważnie go słuchają i naśladują.

Kraina emocji, karta 20

*Mały miś obudził się i szeroko ziewnął.
Rozejrzał się i zobaczył, że cała jego rodzina
mocno śpi. Poczuł, że jest mu zimno.
Miś chciał się ogrzać,
ale niewiele to dawało. Podszedł
do mamy, przytulił się, głośno ziewnął,
oblizwał pyszczek,

jeszcze raz ziewnął
i zasnął.*

Dzieci:
ziewają

drżą, wykonują „motorek” wargami
chuchają na dłonie

ziewają
oblizują usta raz w jedną, raz w drugą
stronę
ziewają
chrapią.

6. Praca plastyczna *Prezent dla mamy*.
Dzieci siedzą przy stolikach. N. rozdaje plastikowe buteleczki np. po jogurcie. Zadaniem dzieci jest okleić je plasteliną tak, aby były kolorowe. Przed przystąpieniem do pracy N. proponuje różne rozwiązania, np. przyklejanie kolorowych kulek plasteliny blisko siebie tak, aby utworzyły całość, lub umieszczanie na butelce długich wałeczków pionowo lub poziomo. Pyta dzieci o ich pomysły, a po ich wysłuchaniu dzieci przystępują do pracy. Na zakończenie N. podchodzi do każdego dziecka, pytając: *Jak myślisz, co powie lub zrobi mama, gdy otrzyma taki prezent?*
7. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Cele ogólne

- kształtowanie życzliwej postawy wobec innych.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozpoznaje życzliwe zachowania wobec innych.

Środki dydaktyczne: szarfy czerwone i niebieskie, woreczki, kredki, KE, karta 21.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*
2. Pogadanka *Mieć dobre serce*.
N. pyta dzieci: *Co to znaczy, że ktoś ma dobre serce, o kim można tak powiedzieć? Jakie znacie osoby, o których możecie powiedzieć, że mają dobre serce? Co w ich zachowaniu o tym świadczy?*
3. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 21.
N. rozdaje dzieciom karty pracy, prosi, żeby przyjrzały się obrazkom i opowiedziały o sytuacjach na nich przedstawionych. Przy sytuacjach, w których dzieci oceniają, że zajączek ma dobre serce, przyklejają medale.
4. Zabawa ruchowa z elementami równowagi *Modelka*.
Każde dziecko otrzymuje od N. woreczek, który kładzie sobie na głowie. Dzieci stoją w rzędzie jedno za drugim. Zaczynają, poruszając się powoli, stopa za stopą. Na sygnał N.: *przysiad*, dzieci kucają, starając się, aby woreczek nie upadł na ziemię.
5. Dzieci siedzą przy stolikach. N. prosi, żeby przypomniały sobie, co dobrego zrobiły. Chętne dziecko o tym opowiada. Następnie każde dziecko rysuje na karcie pracy autoportret i przykleja na nim medal.
6. Zabawa orientacyjno-porządkowa *Moja para*.
N. dzieli dzieci na dwie grupy. Jedna otrzymuje szarfy czerwone, druga – niebieskie. Gdy słyszą muzykę, dzieci biegają swobodnie po sali, a gdy muzyka milknie, dobierają się w pary: czerwona szarfa z niebieską.
7. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, by każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*

Kraina emocji, karta 21

Scenariusz 20

Temat: Lubimy nasze przedszkole

Cele ogólne

- kształtowanie więzi z rówieśnikami i przedszkolem.

Cele operacyjne

Dziecko:

- odczuwa radość z bycia przedszkolakiem.

Środki dydaktyczne: kredki, nożyczki, małe karteczki, duża plansza *Nasze przedszkole*, tamburyn, KE, karta 22.

Przebieg zajęć

1. Zabawa wprowadzająca *Jak się czuję i dlaczego?*
2. *Za co lubię ludzi?*
Dzieci wypowiadają się na temat cech, które cenią u innych. N. zapisuje wszystkie podane przez dzieci cechy na osobnych, małych kartkach. Potem pokazuje dzieciom, jak dużo cech wymieniły, i podsumowuje, że skoro lubimy innych za takie cechy, to prawdopodobnie inni też te cechy cenią. Warto więc starać się, aby być człowiekiem z takimi cechami.
3. *Koleżeńska pomoc.*
Dzieci dobierają się w pary. Bez użycia słów jedno z dzieci w parze pokazuje różne emocje, np. strach, złość, a druga osoba próbuje je pocieszyć, rozweselić, uspokoić.
4. Wykonanie ćwiczenia z KE, karta 22.
N. rozdaje dzieciom karty pracy. Prosi, żeby narysowały, co najchętniej robią w przedszkolu. Następnie dzieci wycinają swoje obrazki i przyklejają na planszy *Nasze przedszkole*. Wszystkie dzieci podziwiają wspólne dzieło.
5. Zabawa orientacyjna z naśladowaniem *Zaczarowane zwierzęta*.
N. mówi do dzieci: *Przedszkole to taki nasz magiczny świat. W zabawie wszystko jest możliwe. Dlatego za chwilę przeniesiemy się do świata zwierząt. Ja będę grać na tamburynie i mówić cicho zaklęcie. Gdy przestanę grać zobaczymy, w jakie zwierzęta się zamienicie. Uwaga...*

słoń!

królik!

rak!

żaba!

pingwiny!

żurawie!

Dzieci:

stawiają duże kroki, chodzą powoli i ociężale w skłonie, swobodnie poruszając ciężkimi ramionami jak trąbą

podskakują w przysiadzie

poruszają się do tyłu (rakiem)

podskakują jak żabki, opierając się na dłoniach i dostawiając nogi

dzieci drepczą ze złączonymi stopami

wymachują szeroko rozstawionymi ramionami.

6. N. prosi, żeby każde z dzieci powiedziało o swojej ulubionej zabawie w przedszkolu. Na dużej karcie spisuje wszystkie głosy. Gdy wypowiedzą się wszystkie dzieci, N. podlicza głosy i ogłasza, w którą zabawę teraz się wszyscy pobawią.
7. N. zaprasza dzieci, żeby usiadły w kręgu. Prosi, żeby każde z dzieci wypowiedziało się na temat: *Co dzisiaj podobało mi się najbardziej na zajęciach?*